

Energiplan 2003 (2004) för Södertälje kommun

Sammanställning remissyttranden

Bakgrund

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska det i varje kommun finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Södertälje kommuns energiplan från 1986 är inaktuell och förslag till ny energiplan har därför tagits fram inom samhällsbyggnadskontoret. Politisk ledningsgrupp för arbetet med planen har varit kommunens ledningsgrupp för Agenda 21.

Energiplanen består av två delar, en informationsdel som huvudsakligen är en inventeringsdel och nulägesbeskrivning, samt en beslutsdel som innehåller målformuleringar och förslag till åtgärder. Inriktningen på energiplanen har koncentrerats på frågor kommunen själv har rådighet över.

Kommunstyrelsen beslutade i augusti 2003 att remittera planen fram t o m november 2003 till kommundelsnämnderna, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Miljönämnden och kommunens bolag samt föreningar och organisationer som kan förväntas ha intresse av planen. Planen har även funnits tillgänglig på kommunens hemsida med möjlighet att lämna synpunkter.

Nedan redovisas och kommenteras de synpunkter som lämnats på planen.

Inkomna synpunkter

Kommunala nämnder

Tekniska nämnden

Nämnden delar energiplanens intentioner men då åtgärdsförslagen både innehåller åtgärder som kan införas utan ökade arbetsinsatser eller ekonomiska resurser och åtgärder som kräver ett ganska omfattande engagemang är det viktigt att goda förutsättningar kan ges både för genomförande och uppföljning.

Planen innehåller bl a åtgärder som redan ingår i kommunens Agenda 21-program samt åtgärder som innebär att kommunen ska vara observant på energifrågorna i planeringen. Det handlar exempelvis om att förorda uppvärmning med fjärrvärme eller att inte tillåta direktverkande el vid nybyggnation och större ombyggnader.

Utöver dessa relativt enkelt genomförbara åtgärder finns t ex förslag om energibesparingsåtgärder i kommunens fastighetsbestånd. Det innebär både inventeringsarbete och tekniska åtgärder som medför kostnader, åtminstone initialt. Fastighetsenheten har framfört att det delade ansvaret för energiförbrukningen (vissa tar själva sina förbrukningskostnader och andra har energikostnaden inbakad i hyran) kan vara problematiskt för incitamenten att spara respektive göra investeringar och justeringar för att få ner energiförbrukningen. Det är därför viktigt att ansvar och befogenhet ligger på samma huvudman.

För att underlätta genomförandet av energiplanens intentioner bör de verksamheter som har omfattande åtgärder att genomföra ges möjlighet att återkomma med förslag till hur och inom vilken tidshorisont detta kan ske.

Utöver detta lämnar nämnden följande synpunkter:

I beslutsdelen ska meningen ”Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen” förtydligas så att det framgår att det handlar om andelen av den totala bränsleåtgången för fjärrvärmeproduktionen.

Beslutsdelen kompletteras med att kommunen genom ägardirektiven till Söderenergi ska verka för en minskad användning av fossila bränslen.

När det gäller kommunens åtgärder bör det framgå vem som är ansvarig för genomförandet.

På sidan 40 i informationsdelen framställs torv felaktigt som förnyelsebart bränsle och när det gäller avfall bör det tydliggöras att allt avfall inte är förnyelsebart bränsle.

Planen saknar säkerhets- och beredskapsfrågor liksom tillgänglighetsfrågor och flexibilitet när det gäller energi. Transportfrågorna är också knapphändigt belysta, t ex är biobränsletransporterna en viktig fråga.

Kommentarer till Tekniska nämndens synpunkter:

*Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen”. Meningen ändras enligt följande: ”Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka till en högre andel av den totala bränsleanvändningen. Ökningen ska hålla en nivå på i genomsnitt 1% årligen”. Den kompletteras även med att kommunen **genom ägardirektiven** till Söderenergi ska verka för en minskad användning av fossila bränslen.*

Beslutsdelen kompletteras även med vem som har ansvar för genomförandet av olika åtgärder (nämnd eller kontor).

Riksdagen har infört elcertifikat för energiutvinning av torv och det kan därmed konstateras att det anses miljövänligt och detta helt i linje med EG-fördragets konkurrensbestämmelser och det uppfyller även villkoren för gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för miljön. Beslutet står emellertid i strid med IPCC:s tolkning vilket tydliggörs i planen.

I informationsdelen tydliggörs att allt avfall inte är förnyelsebart bränsle.

Komplettering med säkerhets- och beredskapsfrågor låter sig inte enkelt göras då dessa frågor till stor del är av konfidentiell natur.

Stadsbyggnadsnämnden

Nämnden delar energiplanens intentioner men då åtgärdsförslagen både innehåller åtgärder som kan införas utan ökade arbetsinsatser eller ekonomiska resurser och åtgärder som kräver ett ganska omfattande engagemang är det viktigt att goda förutsättningar kan ges både för genomförande och uppföljning.

Planen innehåller bl a åtgärder som redan ingår i kommunens Agenda 21-program samt åtgärder som innebär att kommunen ska vara observant på energifrågorna i planeringen. Det handlar exempelvis om att förorda uppvärmning med fjärrvärme eller att inte tillåta direktverkande el vid nybyggnation och större ombyggnader.

Utöver dessa relativt enkelt genomförbara åtgärder finns t ex förslag om energibesparingsåtgärder i kommunens fastighetsbestånd. Det innebär både inventeringsarbete och tekniska åtgärder som medför kostnader, åtminstone initialt. Fastighetsenheten har framfört att det delade ansvaret för energiförbrukningen (vissa tar själva sina förbrukningskostnader och andra har energikostnaden inbakad i hyran) kan vara problematiskt för incitamenten att spara respektive göra investeringar och justeringar för att få ner energiförbrukningen. Det är därför viktigt att ansvar och befogenhet ligger på samma huvudman.

För att underlätta genomförandet av energiplanens intentioner bör de verksamheter som har omfattande åtgärder att genomföra ges möjlighet att återkomma med förslag till hur och inom vilken tidshorisont detta kan ske.

Utöver detta lämnar nämnden följande synpunkter:

Namnet ändras till Energiplan 2004.

Punkten Generella åtgärder (överst på sidan 9 i beslutdelen) ändras till att lyda "Samhällsbyggnadskontoret ska senast den 1 juni 2005 utveckla riktlinjer...".

Beslutdelen bör kompletteras med förslag till incitament för att brukarna ska göra energibesparingar.

Beslutdelen bör kompletteras med förslag till åtgärder för säker och tillräcklig energitillförsel.

Kommentarer till Stadsbyggnadsnämndens synpunkter:

Namnet ändras till Energiplan 2004.

Punkten Generella åtgärder (överst på sidan 9 i beslutdelen) ändras till att lyda "Samhällsbyggnadskontoret ska senast den 1 juni 2005 utveckla riktlinjer...".

Komplettering med säkerhets- och beredskapsfrågor låter sig inte enkelt göras då dessa frågor till stor del är av konfidentiell natur.

Miljönämnden

Allmänna synpunkter

Miljönämnden anser att planen i stort sett är väl genomarbetad och har en hög ambitionsnivå vad gäller mål och åtgärder för att minska miljöpåverkan från energianvändning. Planen har således goda förutsättningar att bidra till arbetet för en ekologiskt hållbar kommun.

Det som kan förbättras är främst att tydliggöra ansvarsfördelningen för olika åtgärder. I många åtgärdsförslag står att "kommunen ska..." vilket gör det otydligt vilken/vilka nämnder, förvaltningar eller bolag som i praktiken ska ansvara för att åtgärden genomförs. Med en sådan formulering finns en risk att åtgärder inte genomförs p g a att det faller mellan stolarna. En tydligare ansvarsfördelning skulle även underlätta implementeringen av energiplanen i respektive förvaltnings/bolags verksamhetsplan. En mer ingående ansvarsfördelning behöver inte nödvändigtvis ingå i energiplanen men måste tas fram i det fortsatta arbetet.

Vad gäller genomförande och uppföljning föreslår miljönämnden att det utses en samordnande funktion som har det övergripande ansvaret för genomförande och uppföljning av planen. Denna samordnarfunktion bör även fungera som stöd och pådrivare för berörda nämnder, förvaltningar och bolag. Uppföljning kan lämpligen göras i samband med uppföljning av Agenda 21 och mål & budget. Med tanke på kommunens budgetläge bör man även göra någon form av kostnadsberäkning för olika åtgärder.

Synpunkter på mål och åtgärdsförslag

Förslag till delmål

Utsläppen av koldioxid från energianläggningar samt uppvärmning av enskilda fastigheter ska inte öka jämfört med 2000 års nivå.

Kommentar: Viktigt att det finns en definition om vad som menas med energianläggningar i detta sammanhang. Omfattas exempelvis även industriella energianläggningar? Vidare är det viktigt att vid framtida resultatredovisning och uppföljning separera olika typer av energianläggningar, enskild uppvärmning, fjärrvärme o.s.v.

År 2010 ska fjärrvärmeproduktionen inom kommunen till minst 80% baseras på förnyelsebara bränslen (enligt IPPC:s definition av förnyelsebara bränslen).

Kommentar: Det vore bra om nämnda definition står någonstans i dokumentet.

Uppvärmning i ny bebyggelse

Kommunen ska ej tillåta installation av pannor för enbart oljeeldning eller andra fossila bränslen

Kommunen ska ej tillåta att direktvärmade elvärme installeras vid nybyggnation eller vid större ombyggnader

Kommentar: Hur hanterar man detta i områden utan detaljplan eller med äldre detaljplaner? Kan man i bygglovhanteringen neka till oljepanna eller direktverkande el utan stöd i planbestämmelse?

Uppvärmning i centralorten

Kommunen ska verka för att Söderenergi arbetar aktivt för att minska andelen fossila bränslen i syfte att fjärrvärmeproduktionen inom kommunen år 2010 till minst 80 % ska baseras på förnyelsebara bränslen...

Kommentar: Här borde det förtydligas hur kommunen avser att ”verka för”. Är det genom ägardirektiv, tillsyn eller andra verktyg?

Enskild uppvärmning

Kommunen ska verka för att enskild uppvärmning av byggnader ska baseras på förnybara energikällor.

Kommentar: Hur avser man att uppnå detta? Är det genom exploateringsavtal, bygglov, rådgivning/information?

Energieffektivisering i kommunens egen verksamhet

Kommunen ska årligen sammanställa uppgifter om energianvändning och resultat av energieffektiviseringsåtgärder i kommunens verksamhet inklusive kommunala bolag.

Kommentar: Här är det lämpligt att den föreslagna samordnarfunktionen ser till att uppgifterna samlas in och redovisas.

Kommunen ska verka för att möjligheten till individuell mätning av varmvattenförbrukningen beaktas.

Kommentar: Formuleringen kan bli tydligare t.ex. ”Kommunen ska utreda möjligheten till individuell mätning av varmvattenförbrukningen.”

Miljönämnden anser att det är viktigt att ansvarsfördelningen för olika åtgärder tydliggörs och att det utses en samordnande funktion som har det övergripande ansvaret för genomförande och uppföljning av planen. Miljönämnden tillägger även följande:

- a) Beredningsplan saknas men ska finnas med.
- b) Vid nybyggnation i centralorten och i Järna tätort såväl som i nya större bebyggelsegrupper ska kommunen vid utarbetande av detaljplaner, exploateringsavtal och dylikt kräva uppvärmning med fjärrvärme, med förnybara bränslen i närvärme-central eller med annan uppvärmning som är lika bra ur miljösynpunkt som fjärrvärme. (s. 6 och 7 i beslutdelen)
- c) Vid nybyggnationer i övriga tätorter ska kommunen i detaljplan, exploateringsavtal och dylikt kräva uppvärmning med förnybara energikällor. (s. 7 i beslutdelen)
- d) Början av tredje åtgärden under rubriken ”Uppvärmning i centralorten” ska ändras till: Kommunen ska genom ägardirektiv verka för att Söderenergi arbetar aktivt för att minska andelen fossila bränslen..., (s. 7 i beslutdelen)

- e) Vid eventuell produktion av kraftvärme ska förnybara bränslen användas inte torv, naturgas eller andra fossila bränslen. (s. 7 i beslutdelen under rubriken Produktion och tillförsel av el)
- f) Samtliga kommunala bolag ska via ägardirektiv åläggas att köpa el från förnybara energikällor. (s. 7 i beslutdelen under rubriken Produktion och tillförsel av el)
- g) Avsnittet sammanställning av miljöeffekter bör kompletteras med fler miljömål. Dessutom bör beräkningarna kompletteras med vad andra åtgärder, t.ex. energibesparingar, ger för effekt. (s. 12 i beslutdelen)
- h) Informationen om Agenda 21 programmet ska aktualiseras.
- i) På sidan 5 i beslutdelen bör det stå "fördjupad" före "uppföljning av Agenda 21 i början av 2006 och 2009", eftersom uppföljning ska ske varje år.
- j) I delmålet om fjärrvärmeproduktionen bör meningen "Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1%" förtydligas (1% av vad). (s. 7 i beslutdelen)
- k) Torv och avfall ska strykas som exempel på förnybara biobränslen på sidan 40 i informationsdelen. Detta därför att:
 - torv enligt IPCC räknas till fossila bränslen och inte till förnybara, och det är den definition av förnybara bränslen som används i beslutdelen.
 - avfall inte generellt kan betecknas som biobränsle. Vissa typer av sorterat avfall kan betecknas som biobränsle, men då måste det specificeras.
- l) Informationsdelen ska förnyas, så att informationen är aktuell. Ett dokument som antas 2004 ska inte ha formuleringar som:
 - s. 7 "...som avses införas i maj 2003"
 - s. 11 "...under 2002/2003 pågår..."; "...ska revideras under 2003"
 - s. 13 "...kommer...att gå ut på brett samråd vintern och våren 2003"
 - s. 15 "...under 2003 påbörjas"
 - s. 17 "...övriga anläggningar ska certifieras 2002"
 - s. 25 "...under 2002 räknar Telge Energi med att komma upp i"
 - s 42 "...resultat väntas under hösten 2003"

Kommentarer till Miljönämndens synpunkter:

Vad gäller ansvarsfrågan för genomförande av olika åtgärder kompletteras planen med ansvarig nämnd/kontor.

Planen kompletteras med förslag om samordnarfunktion för genomförande och uppföljning av planen.

Delmålet "Utsläppen av koldioxid från energianläggningar samt uppvärmning av enskilda fastigheter ska inte öka jämfört med 2000 års nivå" kompletteras med vilken typ av energianläggningar som avses.

IPPC:s definition av förnyelsebara bränslen ska redovisas i planen.

Planen kompletteras med att kommunen genom ägardirektiven till Söderenergi ska verka för en minskad användning av fossila bränslen.

Vad gäller Miljönämndens synpunkter under punkterna a till l ska planen ändras i enlighet med punkterna d, e, f, h, i, j, k och l.

Enhörna kommunalnämnd

Nämnden delar energiplanens intentioner men då åtgärdsförslagen både innehåller åtgärder som kan införas utan ökade arbetsinsatser eller ekonomiska resurser och åtgärder som kräver ett ganska omfattande engagemang är det viktigt att goda förutsättningar kan ges både för genomförande och uppföljning. T ex så innebär genomförandet av åtgärdsförslagen inventeringar och faktiska energibesparingsåtgärder i kommunens fastighetsbestånd som kommer att kosta, åtminstone initialt. Det delade ansvaret för energiförbrukningen (vissa tar själva sina förbrukningskostnader och andra har energikostnaden inbakad i hyran) kan vara problematiskt för incitamenten att spara respektive göra investeringar och justeringar för att få ner energiförbrukningen. Det är därför viktigt att ansvar och befogenhet ligger på samma huvudman.

Kommentar till Enhörna kommunalnämnds synpunkter:

Innehållet i planen avses inte ändras med anledning av framförda synpunkter.

Hölö - Mörkö kommunalnämnd

Nämnden godkänner energiplanens beslutsdel.

Järna kommunalnämnd

Nämnden har inget att erinra mot planen.

Vårdinge kommunalnämnd

Nämnden delar energiplanens intentioner men då åtgärdsförslagen både innehåller åtgärder som kan införas utan ökade arbetsinsatser eller ekonomiska resurser och åtgärder som kräver ett ganska omfattande engagemang är det viktigt att goda förutsättningar kan ges både för genomförande och uppföljning. T ex så innebär genomförandet av åtgärdsförslagen inventeringar och faktiska energibesparingsåtgärder i kommunens fastighetsbestånd som kommer att kosta, åtminstone initialt. Det delade ansvaret för energiförbrukningen (vissa tar själva sina förbrukningskostnader och andra har energikostnaden inbakad i hyran) kan vara problematiskt för incitamenten att spara respektive göra investeringar och justeringar för att få ner energiförbrukningen. Det är därför viktigt att ansvar och befogenhet ligger på samma huvudman.

Kommentar till Vårdinge kommunalnämnds synpunkter:

Innehållet i planen avses inte ändras med anledning av framförda synpunkter.

Kommunala bolag

Telge Energi

Utsläpp

På lång sikt är målet att ”Utsläppen av växthusgaser inom Södertälje kommun ska minska med 60% mellan 1990 och 2020. Ambitionsnivån innebär en skärpning av Agenda 21-målet om 50% minskning”.

Detta innebär, enligt förslaget, att en reduktion av ungefär 160 000 ton CO2 krävs under perioden 2000 – 2020. Härav bedöms storleksordningen 60 000 kunna elimineras genom åtgärder på värmeproduktionssidan fram till 2010. Härvid ligger antaganden om att alla ”kommunala fastigheter” upphör att elda olja, samt att värmeproduktionsanläggningarna Igelsta och Järna PC når målen ”minst 80% förnybara bränslen”. Hur de övriga 100 000 ton CO2 skall elimineras framgår ej.

Ekonomi

Generellt nämns ingenting om hur erforderliga åtgärder skall finansieras. En god energiplanering kan förebygga kostsamma ”felplaneringar”.

En problematik som undvikits i planen är vägning mellan kostnader för åtgärder och miljönytta. Särskilt vill vi peka på risken att skatte – och miljöavgifter kan förändras med tämligen dramatiska kostnadsökningar för t ex förnybara bränslen. Detta kan ekonomiskt omöjliggöra att nå föreslagna mål.

I det följande kommenteras endast sådant som vi bedömt kommer att beröra TE.

Detaljerade mål och förslag

Delmål

”Södertälje kommun ska minimera sin förbrukning av fossila bränslen. År 2007 ska inga fastigheter med kommunala verksamheter värmas med fossila bränslen från enskilda pannor”.

Kommentar: Detta innebär en potentiell arbetsuppgift för Telge Energi, alternativt andra aktörer. Storleksordningen, enligt förslaget, 5 GWh olja skall ersättas. Möjligheter är el, och främst biobränslen. En del fall utgör möjliga ingångar för närvärmesystem, som t ex Hölöskolan som ombyggd för biobränsle kan utgöra starten för ett biobränslebaserat närvärmesystem. Andra, som t ex Farsta Gård, skulle kunna konverteras till pelletseldning, också det ett möjligt uppdrag för TE. Förslaget tar ingen hänsyn till kostnader!

Delmål

”Utsläppen av koldioxid från energianläggningar samt uppvärmning av enskilda fastigheter ska minska jämfört med 2000 års nivå.”

Kommentar: Detta mål är inarbetat i andra mål.

Delmål

”År 2010 ska fjärrvärmeproduktionen inom kommunen till minst 80% baseras på förnyelsebara bränslen (enligt IPCC:s definition av förnyelsebara bränslen). Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen.”

Kommentar: IPCC anger torv som ett fossilt bränsle, liksom t ex Söderenergi gör i sin miljörapportering. Svenska staten tar dock inte ut någon CO2 skatt idag. Mycket talar även för att elproduktion baserad på torv blir certifikatsberättigad. För TEs anläggning i Järna, som idag är TEs enda produktionsanläggning i Södertälje, gäller att finna alternativ för fossiloljedelen. I ett pågående projekt med en stor kund där, undersöks möjligheterna att producera fjärrvärme med havreskal, det kanske enda, ur transportsynpunkt acceptabla, biobränslet med anläggningens lokalisering. Om projektet lyckas kommer 80% biobränslen att nås. Ekonomiska hänsyn enligt ovan måste alltid tas.

Delmål

”Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 3% per år.”

Kommentar: Ett ganska tufft krav, innebär alltså ca 30% på 10 år inom hela fastighetsbeståndet. Vi föreslår att kravet reduceras till 2% per år. Åtgärderna kan i betydande grad vara självfinansierbara.

Åtgärder för säker och miljöanpassad energitillförsel

Generella åtgärder

”Fastigheter med kommunal verksamhet ska värmas med fjärrvärme eller förnybara energikällor i enskilda system senast 2007. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program)”

Kommentar: Samma mål och kommentar som Delmål 1 ovan.

Uppvärmning i ny bebyggelse

Åtgärder

”Kommunen ska verka för att större bebyggelsegrupper utanför fjärrvärmenätet vid nybyggnation ska förberedas för en kollektiv anslutning till när- eller fjärrvärme. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program)”

Kommentar: Om det är ekonomiskt och i övrigt resursmässigt möjligt, är TE berett att etablera närvärmsystem vid ny gruppbebyggelse utanför fjärrvärmeområden.

Uppvärmning i centralorten

Åtgärder

”Kommunen skall vid utarbetande av detaljplan, exploateringsavtal och dylikt förorda uppvärmning med fjärrvärme.

Nyproduktion av småhus ska alltid planeras för möjligheten att införa fjärrvärme eller annat kollektivt uppvärmningssystem.”

Kommentar: Vi föreslår att Kommunen vid större planarbeten tidigt i arbetet tar kontakt med TE för att utreda förutsättningarna. I övrigt besvarar TE alla planremisser.

”Kommunen ska verka för att Söderenergi arbetar aktivt för att minska andelen fossila bränslen i syfte att fjärrvärmeproduktionen inom kommunen år 2010 till minst 80 % ska baseras på förnybara bränslen. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program). Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen”.

Kommentar: Söderenergi arbetar mot samma mål. Däremot är formuleringen ”1% per år” olämplig när det gäller förändringar i den här skalan eftersom förändringarna sker sprängvis vid investeringar. Här är torvdiskussionen enligt ovan mycket väsentlig, accepterar Södertälje kommun torv som förnybart har Söderenergi inget problem med målet, i annat fall krävs investeringar.

Uppvärmning i övriga tätorter

Åtgärder

”Kommunen ska vid utarbetande av detaljplan, exploateringsavtal och dylikt förorda uppvärmning med fjärrvärme i Järna.

Fjärrvärmeproduktionen i Järna ska senast 2007 till minst 80 % baseras på förnybara energikällor.

Nyproduktion av småhus i Järna ska alltid planeras för möjligheten att införa fjärrvärme eller annan gemensam uppvärmningsform.

Kommunen ska vid utarbetande av detaljplan, exploateringsavtal och dylikt förorda uppvärmning med förnybara bränslen i samtliga tätorter.

Vid etablering av fjärrvärmesystem i övriga tätorter skall fjärrvärmeproduktionen till minst 80 % baseras på förnybara energikällor.”

Kommentar: Åtgärderna är kommenterade i det föregående, TE är intresserat av att etablera biobaserade närvärmesystem om ekonomiska förutsättningar finns.

Enskild uppvärmning

Åtgärder

”Kommunen skall verka för att enskild uppvärmning av byggnader skall baseras på förnybara energikällor.”

Kommentar: En möjlighet att verka för detta är att etablera en verksamhet där enskilda fastigheter på landsbygden erbjuds något slags ”färdigt värmekoncept”.

Produktion och tillförsel av kyla

Åtgärder

”Kommunen ska verka för att fjärrkylnätet i centralorten byggs ut att omfatta alla större konsumenter av komfortkyla.

Kommunen ska verka för att kylanläggningar utan negativ miljöpåverkan för produktion av komfortkyla ska etableras inom övriga tätorter.

Alternativ som utnyttjar frikyla ska prioriteras vid etablering av nya anläggningar för produktion av komfortkyla.”

Kommentar: Åtgärderna är i linje med TEs affärs- och miljöplaner och kommer att vidtas i den mån ekonomiska möjligheter uppstår.

Produktion och tillförsel av el

Åtgärder

”Kommunen ska reservera erforderligt utrymme för ett framtida kraftvärmeverk vid Igelsta.

Kommunala verksamheter ska använda el från förnybara energikällor.

Exponering av elektriska fält ska beaktas vid utbyggnad av eltilförselsystem.”

Kommentar: Erforderligt utrymme för kraftproduktion vid Igelsta är ett krav. TE erbjuder de kunder som önskar ursprungsdeklarerad el, t ex enligt Naturskyddsföreningens ”Bra Miljöval”. Elektriska och magnetiska fält beaktas vid all planering.

Åtgärder för hushållning med energi

Kommunal energirådgivning

Kommunen bedriver energirådgivning tillsammans med Nykvarns kommun och Telge Energi. Arbetet baseras på ekonomiskt stöd från Energimyndigheten via kommunerna samt resurser från Telge Energi. Stödet uppgår idag till totalt 575 000 kr per år.

I sin verksamhetsplan för energirådgivningen under perioden 2003 – 2008 har Telge Energi föreslagit att energirådgivningens inriktning ska vara till största delen inriktad mot

Små och medelstora företag (60 % av arbetet), i syfte att utföra analyser med åtgärdsförslag, medverkan vid utvärdering av anbud, relationsbyggande och information med målet att uppnå en 10 %-ig energieffektivisering under perioden.

Oljeeldare i småhus och flerbostadshus (30 % av arbetet), i syfte att informera och ge råd om alternativa uppvärmningsformer med målet att minska antalet oljeanvändare med 40 % under perioden.

Övriga småhusägare (10 % av arbetet), främst i form av information om uppvärmningsalternativ.

I verksamhetsplanen nämnda målgrupper i övrigt är kommunens fastigheter och skolan. Den bedömning som görs är att dessa målgrupper är angelägna men att energirådgivningens resurser inte räcker för att genomföra riktade aktiviteter mot dessa grupper. Det bedöms ligga inom dessa gruppers ansvarsområde att själva upprätthålla kompetens och resurser för att genomföra energihushållningsåtgärder.

Åtgärder

”Kommunen ska utveckla den kommunala energirådgivningen i enlighet med Telge Energis verksamhetsplan och kommunens Agenda 21-program. (Utveckling av åtgärdsförslag från förslag till reviderat Agenda 21-program)”

Kommentar: TE är aktivt enligt ovan men resursförstärkning behövs för att nå målen.

Energieffektivisering i kommunens egen verksamhet

Här föreslås ett stort antal åtgärder som mer eller mindre marginellt berör TE. Det är främst TEs kontorslokaler och energiomsättningen där som berörs i programmet. Målet är enligt ovan 3% sänkning av förbrukningen per år, vilket vi föreslår begränsas till 2%. Åtgärderna kommenteras sammanfattat i korthet nedan.

Åtgärder

”Kommunens förvaltningar och kommunala bolag ska senast 2005 upprätta strategi för energieffektivisering för respektive verksamhet.

Alla kommunala verksamheter och förvaltare ska genomföra analys av energianvändningen för samtliga fastigheter och verksamheter.

Kommunen ska ställa kvantitativa mål för energieffektivisering inom kommunens verksamheter.

Kommunen skall årligen sammanställa uppgifter om energianvändning och resultat av energieffektiviseringsåtgärder i kommunens verksamhet inklusive kommunala bolag.

Kommunen fortsätter inventeringen av energiförbrukningen i kommunens fastighetsbestånd. Fastigheter med hög energiförbrukning ska prioriteras för renovering och energieffektivisering. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program)

Kommunen ska göra en tids- och genomförandeplan i syfte att inga fastigheter med kommunala verksamheter år 2007 ska värmas med fossila bränslen från enskilda pannor. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program)

Kommunen ska i sina direktiv tillse att de kommunala bolagen inventerar energiförbrukningen i sina fastighetsbestånd. Fastigheter med stor energiförbrukning ska prioriteras för renovering och energieffektivisering. (Ur förslag till reviderat Agenda 21-program)

Kommunen ska i direktiven till Telge Energi och Telgebostäder ange att eltaxor och mätningar i Södertälje kommun utformas så att energihushållningen ökar.

Kommunen ska verka för att möjligheten till individuell mätning av varmvattenförbrukningen beaktas.

Kommunen ska tillämpa livscykelkostnad som urvalskriterium vid upphandlingar som omfattas av lagen om offentlig upphandling.

Nyckeltal för värme- och elförbrukning i kommunala verksamheter och fastigheter ska inte överstiga riksgenomsnittet eller annat relevant nyckeltal senast vid utgången av 2005. Ambitionsnivån ska därefter höjas ytterligare.

Vid översyn av kommunens taxor ska energieffektivitet och minskad förbrukning premieras.”

Kommentar: Det är bra med en samlad strategi för effektiviseringsarbetet. Samtidigt med att denna upprättas måste utvärderingsmetoden fastställas.

Telge Energi har el och värmepriser med största möjliga rörliga andel redan idag.

Förslaget om upphandling och livscykelanalys är bra men är krävande.

Sammanfattning

Energiplanen berör i hög utsträckning Telge Energi, främst Telge Energi Nät, men även Telge Energi Försäljning i viss mån.

Huvudprinciperna i förslaget innebär övergång från fossila bränslen till förnybara samt förslag kring energieffektivisering. Telge Energi anser att båda delar utgör bra miljöarbete och erbjuder möjligheter till ny verksamhet för bolaget.

Det saknas diskussion om finansiering av åtgärderna. Med tanke på kommunens ekonomiska förutsättningar framstår det som svårt att genomföra delar av förslagen. Tex kan etablering av biobränsleeldade värmearläggningar, både enskilt och i närvärmsystem vara svåra att få till stånd.

Kommentar till Telge Energis synpunkter:

Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 3% per år. Ändras till 2% per ytenhet och år från det att energiplanen antas 2004 fram till 2010.

Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen". Meningen ändras enligt följande: "Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka till en högre andel av den totala bränsleanvändningen. Ökningen ska hålla en nivå på i genomsnitt 1% årligen".

I reviderat förslag till Agenda 21 med klimatstrategi för Södertälje kommun står det "Utsläppen av växthusgaser inom Södertälje kommun ska minska med 60% mellan 1990 och 2020. Vilket innebär en skärpning av tidigare Agenda 21-mål om 50% minskning.

Söderenergi

Söderenergi anser att det är mycket positivt att fjärrvärmens miljöfördelar på ett tydligt sätt lyfts fram i förslaget till Energiplan. Söderenergi anser också att ansatsen i Energiplanen, att planen inte bör vara detaljstyrande utan innehålla en flexibilitet med hänsyn till framtida förändringar, är bra.

Söderenergi begränsar sig i övrigt till att kommentera de förslag till de mål och åtgärder i Energiplanen som direkt eller indirekt berör Söderenergis verksamhet.

I förslaget till Energiplan anges följande mål på lång sikt:

Utsläppen av växthusgaser inom Södertälje kommun ska minska med 60% mellan 1990 och 2020. Ambitionsnivån innebär en skärpning av Agenda 21-målet om 50% minskning

Söderenergi konstaterar att målet på lång sikt för minskade utsläpp av växthusgaser inom Södertälje kommun nu skärpts, jämfört med tidigare förslag i Agenda 21, med ytterligare 10%. Vilka ytterligare åtgärder som krävs för att nå denna utsläppsminskning är dock ofullständigt redovisat i programmet. Det är därför inte möjligt att bedöma om det finns möjligheter att uppnå detta mål eller de ekonomiska konsekvenserna för detta. I programmet i övrigt betonas vikten av att genomföra åtgärdsanalyser och att kommunen har direkt eller indirekt rådighet över de mål och åtgärder som föreslås.

Söderenergi stödjer detta förhållningssätt.

I Energiplanen föreslås vidare delmål på vägen till att nå målet på lång sikt. De delmål som Söderenergi uppfattar berör bolaget redovisas nedan direkt följt av Söderenergis synpunkter/kommentarer.

År 2010 skall fjärrvärmeproduktionen inom kommunen till minst 80% baseras på förnyelsebara bränslen (enligt IPCC:s definition av förnyelsebara bränslen).
Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen.

Detta mål har ändrats gentemot det tidigare förslaget i Agenda 21, som Söderenergi bedömt som möjligt att nå förutsatt att inga drastiska förändringar av ekonomiska styrmedel utanför vår kontroll sker under perioden. Det som är nytt är ett förslag till tillägg att användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1 % per år under perioden fram till år 2010.

Söderenergi motsätter sig tillägget om minst 1 % minskning per år. Detta tillägg är obehövligt eftersom ett mål om minst 80 % förnyelsebara bränslen till år 2010 i princip innebär samma sak, i medeltal 1 % år. Att låsa målet till minst 1 % år är vidare inte tekniskt möjligt. För att öka andelen förnyelsebara bränslen krävs delvis tekniska åtgärder i form ombyggnader etc. Sådana ombyggnader kan praktiskt/fysiskt inte göras stegvis varje år utan måste genomföras samlat någon gång under perioden.

Det bör också påpekas att formuleringen av detta mål inte stämmer överens med det förslag till långsiktigt mål som föreslås i den uppdaterade Agenda 21. Där föreslås att ett mål bör gälla samlat för samtliga Söderenergis produktionsanläggningar. Söderenergi anser principiellt att det är bättre att formulera gemensamma mål för samtliga fyra produktionsanläggningar.

Energianvändningen inom kommunen och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 3% per år.

Söderenergi anser att detta mål är otydligt, vilken energiform avses? Eftersom miljöeffekterna av elvärme är betydligt större än för oljeeldning och framförallt fjärrvärme, motiverar detta differentierade mål för el, olja och fjärrvärme. För Söderenergi blir målet i vissa fall svårt att kontrollera, eftersom den el som används för lokaluppvärmning inte mäts separat, utan endast utgör en mindre del av den totala elförbrukningen vid Igelstaverket.

Kommunens förvaltningar och kommunala bolag ska senast 2005 upprätta strategi för energieffektivisering för respektive verksamhet.

Alla kommunala verksamheter och förvaltare ska genomföra analys av energianvändningen för samtliga fastigheter och verksamheter.

Söderenergi anser att dessa åtgärds punkter borde slås samman; en strategi för energieffektivisering bör ha en energianalys som utgångspunkt. Söderenergi arbetar med dessa frågor inom ramen för vårt miljöledningssystem och planerar att genomföra dessa aktiviteter under år 2005.

Kommunen ska tillämpa livscykelkostnad som urvalskriterium vid upphandlingar som omfattas av lagen om offentlig upphandling.

Söderenergi har svårt att avgöra om detta mål riktar sig till oss då begreppet "Kommunen" är otydligt, avses både kommunala förvaltningar och kommunala bolag? Att använda LCC-metoden som analysverktyg vid upphandlingar skulle för Söderenergis del innebära ett omfattande arbete kring en mycket liten del av företagets samlade miljöpåverkan. Söderenergi har under år 2003 påbörjat arbetet med att studera de bränslen som används inom Söderenergi med hjälp av livscykelanalyser. Livscykelanalys som vägledning vid val av bränslen, ger i miljöfrågor en tydligare indikation på vilket bränsle som ger den lägsta miljöpåverkan. Livscykelanalys borde kunna utgöra ett alternativ till livscykelkostnad, för ovanstående åtgärdsförslag.

Slutligen vill Söderenergi göra ett förtydligande i Energiplanens informationsdel. På sid. 17 bör det stå att Söderenergis samtliga anläggningar är certifierade sedan år 2002.

Kommentar till Söderenergis synpunkter:

Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka med minst 1% årligen". Meningen ändras enligt följande: "Användningen av förnyelsebara bränslen ska öka till en högre andel av den totala bränsleanvändningen. Ökningen ska hålla en nivå på i genomsnitt 1% årligen".

Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 3% per år. Ändras till 2% per ytenhet och år från det att energiplanen antas 2004 fram till 2010.

För att tydliggöra ändras meningen: Kommunen ska tillämpa livscykelkostnad... till Kommunen och kommunens bolag ska tillämpa livscykelkostnad.

I informationsdelen sid. 17 har ändringar gjorts så att det nu står att samtliga anläggningar är certifierade enl. ISO 14001.

Telgebostäder

Telgebostäder anser att huvuddelen och inriktningen på de målområden som nämns är bra avvägda, planen har dock vissa brister vilket redovisas enligt nedan.

Energiplanen beskriver under respektive delområde hur kommunen skall agera för att uppnå mål via specificerade åtgärder. Relativt ofta så anges i allmän terminologi att kommunen skall "verka för" förändring, förbättring el. dylikt. Detta får till följd att planen blir ospecifik utan konkreta åtgärds- och genomförandestrategier.

Specifika kommentarer

(s.5) Södertäljes energimål

"Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler skall minska med minst 3% per år".

– Går inte att göra en konsekvensanalys då det saknas uppgifter beträffande från vilket år detta skall gälla, hur många år framåt samt om det enbart gäller för egna eller uthyrda lokaler eller även hyreslägenheter. Ur ett tekniskt perspektiv så finns det generellt utrymme för att genomföra besparingsåtgärder. Ur ett ekonomiskt perspektiv så kan det dock vara svårt att få dessa investeringar ekonomiskt lönsamma.

(s.9) Åtgärder för hushållning med energi

”Samhällsbyggnadskontoret ska verka för att energianvändningen i nya byggnader är högst 90 kWh/m² och år.”

- Detta kommer att bli svårt att nå med fjärrvärme som huvudsaklig uppvärmningskälla, saknas även uppgifter från vilket år detta skall gälla. Ur Telgebostäders perspektiv så gäller generellt att en ensidig styrning mot fjärrvärme påverkar inriktningen av möjliga energibesparingsåtgärder och därmed också graden av lönsamhet. Exempelvis energimässigt effektiva och ekonomiskt lönsamma värmepumpsanläggningar, även i dessa fall blir det problematiskt att uppnå energikravet om man inte bygger med extrema tekniska lösningar.

(s.10) Energieffektivisering i kommunens egen verksamhet

”Kommunen ska ställa kvantitativa mål för energieffektivisering inom kommunens verksamheter”.

- Detta förutsätter en tvåvägskommunikation och samarbete med berörda parter för att de kvantitativa kraven skall bli genomförbara.

Kommentar till Telgebostäders synpunkter:

Vad gäller ansvarsfrågan för genomförande av olika åtgärder kompletteras planen med ansvarig nämnd/kontor.

I beslutdelen ändras: Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 3% per år.

Till: Energianvändningen inom kommunens och de kommunala bolagens lokaler ska minska med minst 2% per ytenhet och år från det att energiplanen antas 2004 fram till 2010.

Övriga

Centerpartiet Södertälje

Centerpartiet anser att det är positivt att kommunen äntligen tar fram en ny energiplan. Övergripande så är den välarbetad och innehåller bra förslag. Allmänt sett så måste ansvarsfördelningen tydliggöras, generellt används termen ”kommunen ska” vilket i Södertälje riskerar att betyda att det hamnar mellan olika nämnders bord. Det borde tydliggöras vilken nämnd/kontor/bolag som har ansvar.

Vidare saknas helt några som helst ekonomiska bedömningar av vad som kan genomföras av åtgärderna. Det är nödvändigt att det i den fortsatta processen kopplas på resurser där så är nödvändigt. Problemet med förslaget till energiplan är inte dess innehåll utan hur och av vem i kommunen den ska genomföras. Centerpartiet menar att det viktigaste är att genomförandet av planen noga säkerhetsställs.

Informationsdelen

Under Planeringsförutsättningar anser vi att det någonstans borde tydliggöras potentialen att ställa om till förnybar energi och spara energi genom miljöprofilerad upphandling. Genom att

ställa krav på hur varor är producerade samt att de är energisnåla i drift kan kommunen minska sin totala energiförbrukning och miljöbelastning. Upphandling skulle kunna bli en ny rubrik under styrmedel.

Beslutsdelen

Delmål

Nytt mål: Nya tätortsnära områden ska anslutas till när- eller fjärrvärme.

Uppvärmning i ny bebyggelse

Ändring: Oavsett var inom kommunen nybyggnation sker ska uppvärmningssystem i byggnader vara flexibla så att man inte blir låst till en energikälla. Uppvärmning ska ske med när- eller fjärrvärme, alternativt förnybara energikällor i enskilda system. Under en övergångsperiod, när kostnaderna är oskäligen för ovanstående system, är värmepumpar ett hållbart alternativ.

Ny åtgärd: Kommunen ska i exploateringsavtal ställa krav på att uppvärmning ska ske med förnybara energikällor eller via fjärrvärme/lokal värmecentral

Kommentar: Det är viktigt att kommunen är tydlig och utnyttjar de verktyg man har för att driva på omställning.

Uppvärmning i centralorten

Ändring: Kommunen ska genom ägardirektiv verka för att Söderenergi arbetar aktivt för att minska andelen fossila bränslen.....

Kommentar: för att det ska bli verklighet bakom orden i energiplanen är det viktigt att vi använder den makt vi har över de kommunala bolagen.

Produktion och tillförsel av el

Åtgärd: Samtliga kommunala bolag ska via ägardirektiven åläggas att köpa el från förnybara energikällor.

Energieffektivisering i kommunens egen verksamhet

Ny åtgärd: För att förverkliga all energisparpotential som finns i kommunens och kommunala bolagens fastigheter ska en särskild energisparingenjör anställas som enbart arbetar med att minska energiförbrukningen i kommunens fastigheter.

Kommentar: Kommunens egen energirådgivning har inte resurser att arbeta med kommunens och bolagens egna fastigheter. Eftersom det finns pengar att spara, bör man antingen utöka energirådgivningen eller kanske bättre sätta till en speciell resurs som jobbar med energieffektivisering i kommunens egna verksamheter.

Ändring: Kommunens förvaltningar och kommunala bolag ska senast 2004 upprätta strategi för energieffektivisering för respektive verksamhet.

Avslutningsvis så under ”Miljöeffekter av föreslagna åtgärder” så hänförs inte minskad elförbrukning till något lokalt mål eftersom elproduktionen sker någon annanstans. För att tydliggöra Södertäljes nationella bidrag bör dock kommunen självklart sätta kvantitativa mål och redovisa resultat av hur mycket vi klarat att minska vår elförbrukning. Detta bör sedan också kunna räknas om till minskad miljöbelastning.

Kommentar till Centerpartiets synpunkter:

Beslutsdelen kompletteras med vem som har ansvar för genomförandet av olika åtgärder (nämnd eller kontor).

Kommunförbundet Stockholms Län: Miljö, Energi och Teknisk försörjning

KSL har sedan Stosebs avveckling övertagit funktionen att granska kommunala planer från energisynpunkt. Yttrandet har inte behandlats politiskt utan är ett rådgivande tjänstemannautlåtande.

Planen håller en hög standard och innehåller en god kartläggning av energiförhållandena i kommunen.

Det är värdefullt att planen tar upp den regionala och viktiga frågan om lokalisering av kraftvärme i Igelsta. Det är sannolikt att en mycket stor del av framtidens fjärrvärmeproduktion kommer att baseras på biobränslen och detta bör vara styrande för den del av energiförsörjningsplaneringen som ligger inom kommunens ansvarsområde.

Den potentiella tillgången till biobränslen i Sverige anges i planen till 160 TWh men den marknadsmässigt tillgängliga mängden av svensk bioenergi kommer att vara lägre. Hela Mälardalen kommer att bli ett underskottsområde dit bränsle måste importeras. Därför är det viktigt att framtida kraftvärmeanläggningar ges lokalisering med hamnmöjlighet.

Naturgas kan bli ett kompletterande bränsle i energisystemet både för kraftvärme och viss enskild användning. Ett bevarande av reservaten för eventuella regionala naturgasledningar nämns i informationsdelen men har inte tagits upp i planens beslutsdel.

Planens beslutsdel är ambitiös men för en del av målen kan det bli problem med att få rådighet och för andra med kravet att åtgärderna även ska visa ekonomi. Som exempel kan nämnas besluten att ej tillåta oljeeldning eller andra fossila bränslen vid nybyggnation samt att ej heller tillåta direktverkande elvärme. Skattestyrningen talar för att oljeeldning blir ovanligt men möjligheten att råda över helt enskilda investeringar finns bara där kommunen är byggherre, avtalspart eller har myndighetsmandat. Ekonomin för energiinvesteringar styrs mycket av energibeskattningen och denna kan ännu inte bedömas vara helt stabil.

Det är viktigt att arbeta för att förbättra möjligheterna för fjärrvärme i samband med översikts- och detaljplaneringen. Tillräcklig bebyggelseäthet måste uppnås för att fjärrvärme ska bli ekonomiskt möjligt. Det räcker inte med att ställa krav på att nya hus måste ha vattenburen värme. Energiförsörjningen bör också beaktas vid planering av områden som inte ska fjärrvärmas så att de ges tillräcklig *gleshet* för individuell biobränsleeldning eller olika former av värmepumpssystem. För biobränsleeldning, bergvärme och yttjordvärme är det svårt att uppnå tillräcklig gleshet som samtidigt är tillräckligt tät för att fjärrvärme eller närvärme ska vara möjliga alternativ.

Det är bra om erfarenheterna av energieffektiviseringsåtgärderna och andra erfarenheter kan göras tillgängliga för den regionala energirådgivningen i länet.

Kommentar till KSL:s synpunkter:

Innehållet i planen avses inte ändras med anledning av framförda synpunkter.